

**BOSHLANG‘ICH TA‘LIM FANLARNI INGLIZ TILI FANI BILAN
INTEGRATSIYALASH****Urazaliyeva Shoxsanam Shavkat qizi**

Toshkent Kimyo Xalqaro Universiteti magistranti

E-mail: shoxsanam.urazaliyeva@bk.ru

Annotatsiya: ushbu maqolada boshlang‘ich ta'lim fanlarni ingliz tili fani bilan integratsiyalashning mazmun mohiyati tahlil qilingan va uning yechimlari keltirilgan.

Kalit so‘zlar: ingliz tili, o‘qitish usullari, pedagogika, pedagogik faoliyat, bilim, boshlang‘ich ta'lim.

Mamlakatimizda so‘nggi yillarda yetuk, yuqori malakali, zamonaviy fikrlaydigan yosh avlodni shakllantirishga qaratilgan chet tillarni o‘qitishning kompleks tizimi yaratilmoqda. «Mamlakatimizda xorijiy tillarni o‘rgatish bo‘yicha kelajak uchun mustahkam poydevor bo‘ladigan yangi tizimni yo‘lga qo‘yish vaqti-soati keldi. Biz raqobatdosh davlat qurishni o‘z oldimizga maqsad qilib qo‘ygan ekanmiz, bundan buyon maktab, litsey, kollej va oliy o‘quv yurti bitiruvchilari kamida 2 ta chet tilini mukammal bilishlari shart. Bu qat‘iy talab har bir ta'lim muassasasi rahbari faoliyatining asosiy mezoniga aylanishi lozim».

O‘zbekistonning ochiqlik siyosati, dunyo bozoriga faol kirib borayotgani, barcha sohalarda xalqaro hamkorlik kengayayotgani xorijiy tillarni bilishga ehtiyojni oshirmoqda. Chet tillarini chuqur o‘rgatish maqsadida tuman va shaharlarda maktablar tanlab olinib, ushbu maktablarda xorijiy kitoblar, ilg‘or o‘quv dasturlari va metodikalaridan erkin foydalanish hamda fanlarni chet tilda o‘qitish yo‘lga qo‘yilish kabi muhim vazifalar belgilandi.

Boshlang‘ich sinflarda chet tilni o‘rganish – bu til haqida ma‘lumot olish va uni o‘zlashtirishgina emas, balki o‘quvchining faol muloqotga kirishish jarayoni hamdir. Chet tillarni o‘rganishda eng oddiy, eng sodda yo‘llarni izlash va qo‘llash muhimdir. Boshlang‘ich sinflarda chet tilni o‘rgatishdan ko‘zlangan maqsad o‘quvchilarni shu tilda muloqot, muomala qila olishga o‘rgatishdir. Chet tilda muomala qila olish uchun o‘quvchilar shu tildagi so‘z boyliklarini egallashlari zarur bo‘ladi.

Tildagi so‘z boyliklarini egallamay turib, na tinglab tushunish, na gapirish mumkin emas. Boshlang‘ich sinfdan chet tilni o‘rganish bola imkoniyati va qobiliyati qanday bo‘lishidan qat‘iy nazar foydalidir, chunki chet til bolaning bilish jarayonlari – xotira, diqqat, tafakkur, xayol va idrokining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko‘rsatadi. Chet til bolani til o‘rganish qobiliyatinigina emas, balki o‘z ona tilini ham yaxshi o‘zlashtirishiga ta'sir ko‘rsatadi. Chet til o‘qituvchisi nafaqat o‘z fanini, balki bolaning psixo-fiziologik xususiyatlarini ham o‘rganishlari zarur bo‘ladi. Zero, chet tilini o‘zlashtirish orqali bolada ob'ektiv olamni bilish, o‘rganish jihatlari namoyon bo‘ladi. Tilning lug‘at tarkibini egallash o‘quvchilarning dunyoqarashini kengaytiradi, ularning filologiya, tarix, madaniyat, geografiyaga oid bilimlari ham mustahkamlanadi. Shunday qilib, boshlang‘ich sinf yoshidagi bolalarning psixologik xususiyatlarini hisobga olish va ularni yanada rivojlantirish boshlang‘ich sinfdan chet tilni o‘qitish jarayonining muvaffaqiyatli bo‘lishida muhim omil hisoblanadi. Har bir o‘quvchiga individual yondashuvni topish juda muhim va bunga boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi bilan chet til o‘qituvchisining doimiy aloqalari, ota-onalar bilan ishlash va ularning harakatlarini muvofiqlashtirish yordam berishi mumkin. Bolalar bilan (shuningdek, har qanday yoshdagi

o'quvchilar bilan) birinchi uchrashuv, o'qituvchining mayin ovozi va do'stona tabassumi hamda uning o'quvchilarga bo'lgan mehr-muruvvati ham katta ahamiyatga ega bo'ladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 27 noyabrda "Pedagogik ta'lim sohasini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarorida faol pedagoglar tayyorlash vazifasi qo'yilgan [1]. Yangi tahrirdagi O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonunida esa (2020 yil 23 sentyabr) pedagoglarga nisbatan "tegishli ma'lumot, kasbiy tayyorgarlik va ma'naviy-ahloqiy fazilatlariga ega bo'lish" talablari qo'yilgan [2]. Shu jihatdan bu vazifa va talablar "Ingliz tili" fani pedagoglari uchun ham me'yoriy qoidalarni belgilaydi. Jumladan, boshlang'ich sinflarda "Ingliz tili" fani pedagoglari uchun ham me'yoriy qoidalarni belgilaydi. Jumladan, boshlang'ich sinflarda "Ingliz tili" fani pedagoglarining faol bo'lishi va ularning faoliyat samaradorligiga erishishi muhim hisoblanadi. Boshlang'ich sinflarda "Ingliz tili" fani pedagogining faoliyatini baholash va ularni faollikka da'vat qilishda ta'limga oid me'yoriy-huquqiy xujjatlarga asoslanish muhim ahamiyatga ega. Bu borada "Umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standartlari"da quyidagi malaka talablari qo'yilgan: Bilim berish. Boshlang'ich sinflarda "Ingliz tili" fani pedagogik o'quvchilarga til o'rgatish va ularning nutqini shakllantirish bilan birgalikda ingliz tili tabiati, xususiyatlari hamda grammatikasi to'g'risida me'yoriy ma'lumotlar ham berishi kerak. O'quvchilar ingliz tili to'g'risida dastlabki tushuncha va ma'lumotlarga ega bo'lishi lozim. Ko'nikma shakllantirish. "Ingliz tili" fani pedagogi boshlang'ich sinf o'quvchilarining mazkur til bo'yicha o'rgangan bilimlarni tanish vaziyatlarda qo'llay olish ko'nikmasini shakllantirishi kerak. Kuzatishlar shuni ko'rsatadiki, ko'pchilik boshlang'ich sinf o'quvchilari og'zaki va yozma jumalarni tuzishga qiynalishadi. Shu sababli bu borada har bir o'quvchining ko'nikmasini shakllantirish taqozo etiladi. Malaka hosil qilish. "Ingliz tili" fani pedagogi boshlang'ich sinf o'quvchilarida bu til bo'yicha o'rgangan bilim va shakllangan ko'nikmalarni notanish vaziyatlarda qo'llay olish malakasini hosil qilishi lozim. Buning uchun o'quvchilarning lug'at boyligini ko'paytirish bilan ularda yangi bilimlar hosil qilishga erishish mumkin. Albatta, har bir o'quvchi bilan individual ishlash taqozo etiladi. Kompetensiya bilan qurollantirish "Ingliz tili" fani pedagogi boshlang'ich sinf o'quvchilarini mazkur til bo'yicha olgan bilim, ko'nikma va malakalarini kundalik faoliyatda qo'llay olish qobiliyati bilan qurollantirishi taqozo etiladi. Buning uchun o'quvchilarni darslik va o'quv materiallari bilan ishlashga o'rgatish kutilgan samarani beradi. Chunki "Ingliz tili" fani bo'yicha o'quv materiallari o'quvchilarning kompetensiyasini shakllantirishga yo'naltirilganligi bilan muhim ahamiyatga ega. E'tibor berilsa, bu malaka talablari "Ingliz tili" fani pedagoglari uchun quyidagi asoslarni beradi:

- ❖ faoliyat samaradorligiga erishish;
- ❖ kasbiy faol bo'lish;
- ❖ o'z ustida muntazam ishlash;
- ❖ o'qitishning turli vositalarini qo'llash.

O'quvchilarning keyingi ta'lim bosqichlarida ingliz tilini o'rganishi, bilishi va unga qiziqishi boshlang'ich sinflarda olgan bilim, ko'nikma hamda kompetensiyaga bog'liq bo'lishi ma'lum. Shu sababli boshlang'ich sinflarda ingliz tili fani pedagogining faol bo'lishi taqozo etiladi.

Xulosa qilib, boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilimni baholashga bo'lgan munosabatni o'zgartirish va ularning intellektual profilini hisobga olgan holda o'quv jarayonida "kuchli tomonlariga" tayanish va "kuchsiz" tomonlarini rivojlantirish uchun sahnalashtirish elementlari (autentik asarlardan lavhalar ijro etish)dan foydalanish va ularni ijodiy loyihalar

orqali takomillashtirish o'quvchilarning ijodiy fikrlash salohiyatlarini rivojlantirishga imkon yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 27 fevraldagi "Pedagogik ta'lim sohasini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori. // www.ziyonet.uz. / "Экономика и социум" №5(84) ч.2 2021 www.iupr.ru 1111

2. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni (yangi tahriri). // www.ziyonet.uz.

3. Umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standartlari (2017 yil 6 aprel). // www.ziyonet.uz.

4. Musurmonov R. Musurmonova M. Umumiy o'rta talim maktablarida pedagogik konfliktlar va ularning profilaktikasi muammolari xucusida. "Xalq ta'limi" j. T. 2021. № 26 20-23

